

Wydział Medyczny

Uniwersytet Rzeszowski

Ul. Kopisto 2a

Rzeszów

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego oraz organizacyjnego

dr med. Romana Sosnowskiego

Niniejsza ocena została opracowana na podstawie dokumentacji przekazanej przez przewodniczącego Rady Naukowej Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie Pana Prof. dr hab. n. med. Piotra Rutkowskiego w związku z ubieganiem się Pana dr Romana Sosnowskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego na podstawie całokształtu dorobku naukowego oraz wydzielonego cyklu prac eksperymentalnych zatytułowanych: „*Jakość życia chorych z nowotworem pęcherza i jądra poddanych leczeniu operacyjnym*”.

1. Dane ogólne i informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

W latach 1988-89 r zatrudniony był jako pomoc asystenta w Instytucie Biostruktury Akademii Medycznej w Warszawie. Od 1996 do 97r odbył staż podyplomowy w Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie. W 1997r. został zatrudniony jako adiunkt w Klinice Nowotworów Układu Moczowego Centrum Onkologii - Instytut, Warszawa. Dr R. Sosnowski w 2000 roku uzyskał dyplom dr n. med. na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Leon Kryński- twórca nowoczesnej chirurgii uniwersyteckiej w Warszawie.” W tym samym roku zdał egzamin specjalizacyjny z chirurgii I^o, a w 2005 roku egzamin z urologii, Fellow of the European Board of Urology.

Staż w zagranicznych ośrodkach naukowych lub akademickich

Dr Sosnowski w latach 1990-1994 uczestniczył w praktykach studenckich w Selly Oak Hospital, Birmingham, w Intensive Care Unit Ealing Hospital, Emergency Dept. Ealing Hospital i Kardiological Dept. Ealing Hospital w Londynie oraz w Klinice Chirurgii

Uniwersytetu Katania we Włoszech. Jako stypendysta Rządu Duńskiego odbył staż naukowy w Klinice Urologii w Aarhus w Danii. W 2007 i 2012 roku uczestniczył w stażach naukowych w Klinikach Urologii w Niemczech, USA i Kanadzie. Habilitant jest członkiem Grupy Jakość Życia EORTC (Quality of Life Group EORTC).

Uczestnictwo w zjazdach naukowych i Towarzystwach naukowych

Uczestniczył jako członek przy organizacji zjazdów naukowych dotyczących technik endoskopowych w urologii oraz dwóch międzynarodowych zjazdach naukowych poświęconych historii urologii. Od wielu lat jest członkiem Komitetu Historii Urologii w Polskim i Europejskim Towarzystwie Urologicznym. Jest również członkiem

międzynarodowych i krajowych towarzystw naukowych:

1. European Association of Urology.
2. Polskiego Towarzystwa Urologicznego.
3. Towarzystwa Chirurgów Polskich.
4. Polskiego Towarzystwa Onkologii Klinicznej.
5. Sekcji Adeptów Urologii Polskiego Towarzystwa Urologicznego.
6. Sekcji Historii Urologii Polskiego Towarzystwa Urologicznego.
7. Komitetu Naukowego Europa Uomo – The Voice of Men with Prostate Cancer in Europe.
8. Komitetu Naukowego Stowarzyszenia Mężczyzn z Chorobami Prostaty „Gladiator”.

Recenzent w czasopismach międzynarodowych i krajowych

Dr Roman Sosnowski jest aktywnym recenzentem w krajowych i zagranicznych czasopismach takich jak: Central European Journal of Urology (członek Komitetu Naukowego), International Urology and Nephrology, Journal of Addiction Research & Therapy, Medical Research Archives, Neurourology and Urodynamics, Urologic Oncology: Seminars and Original Investigations.

Wyróżnienia

Pan dr R. Sosnowski otrzymał w 2014 i 2015 roku wyróżnienia:

1. The Best Poster in Poster Session: R. Sosnowski "Surgical management of benign prostatic obstruction: Current practice patterns and attitudes in Europe" 29th Annual Congress of the European Association of Urology, 11-15.04.2014.
2. Dyplom Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Urologicznego za działania na rzecz utrwalenia historii Polskiego Towarzystwa Urologicznego i urologii polskiej w 65. Rocznice istnienia Polskiego Towarzystwa Urologicznego. 2014r.
3. Dyplom Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Urologicznego za działalność na rzecz Komitetu Historycznego Polskiego Towarzystwa Urologicznego oraz za aktywną współpracę z Komitetem Historycznym Europejskiego Towarzystwa Urologicznego i współpracę z organizacjami pacjenckimi w 2015 roku.

Otrzymał kilka specjalnych dyplomów i wyróżnień związanych z swoją działalnością edukacyjną w tym specjalna nagroda Stowarzyszenia Pacjentów „Gladiator” w 2012, „Laur Pacjenta 2015/16” oraz Dyplom uznania Społecznego Gimnazjum „Dwójka” w Warszawie w 2018.

Na podstawie tak skrótego przedstawienia sylwetki i kariery zawodowej, dr med. Roman Sosnowski jawi się jako osoba o znaczących osiągnięciach w dziedzinie rozwoju urologii w kraju i Europie, propagowanie zdrowego stylu życia oraz doświadczonego specjalisty w tej dziedzinie.

2. Działalność dydaktyczna-edukacyjna

Jednym z **Jego** ważnych obszarów, którymi zajmuje się jest działalność związana z profilaktyką pierwotną i wtórną nowotworów układu moczowo-płciowego, wpływem palenia papierosów na zdrowie, a przede wszystkim na nowotwory układu moczowo-płciowego. W ramach tego zainteresowania odbył kilkanaście spotkań edukacyjnych w szkołach, przedstawiał referaty na kilku konferencjach urologicznych w kraju i zagranicą oraz spotkaniach związanych ze zdrowiem publicznym. Był autorem prac poświęconych niepaleniu i roli urologa w zaprzestaniu palenia oraz brał udział w panelach dyskusyjnych poświęconych zdrowiu i świadomości zdrowotnej społeczeństwa. Ważnym osiągnięciem Pana doktora było opracowanie, a następnie realizowanie ogólnopolskiego programu profilaktycznego w zakresie wczesnego wykrywania nowotworów układu moczowo-płciowego u pracujących mężczyzn w wieku od 45 roku życia (M45 Plus). Środki przyznane na realizację programu pochodziły m.in. z budżetu środków europejskich. Od kilku lat jest

zaangażowany w proces edukacji laparoskopowej w Polsce i Europie w ramach szkoleń i warsztatów organizowanych przez Sekcję Endourologii Polskiego Towarzystwa Urologicznego oraz Europejskie Towarzystwo Urologiczne. Dr R. Sosnowski był dwukrotnie odpowiedzialny za organizację i przebieg Europejskiego Egzaminu Laparoskopowego (EBLUS) na terenie Polski. Prowadził również wykłady w ramach kursów dla lekarzy specjalizujących się w urologii, onkologii klinicznej, chorobach wewnętrznych, ginekologii onkologicznej oraz opiece paliatywnej.

Praca popularyzatorska

Doktor był jednym z autorów monografii poświęconej historii europejskiej urologii, w której opisał znaczący wkład Polaków w rozwoju tej dziedziny. Od wielu lat bierze udział w światowym programie Prostate Cancer Research International: Active Surveillance, PRIAS, oferujący polskim pacjentom aktywną obserwację w raku prostaty, będącą najmniej obniżającą jakość życia metodą postępowania w tym schorzeniu. Od wielu lat jest członkiem Komitetu Naukowego Stowarzyszenia Pacjentów z Chorobami Prostaty „Gladiator”, Europejskiego Stowarzyszenia Pacjentów z Rakiem Prostaty „Europa Uomo” oraz Światowej Koalicji Chorych z Rakiem Nerki „Kidney Cancer Association” oraz jest współodpowiedzialny za powstanie wytycznych Europejskiego Towarzystwa Urologicznego dla pacjentów w zakresie schorzeń urologicznych.

Podsumowując, dr med. Roman Sosnowski jest doświadczonym lekarzem, bierze czynny udział w edukacji nie tylko lekarzy, ale również niesie pomoc chorym z chorobami urologicznymi, co zasługuje na szczególną uwagę.

3. Działalność organizacyjna

Od wielu lat Pan doktor Sosnowski zaangażowany jest w działalność organizacyjną wielu towarzystw naukowych, a szczególnie Polskiego Towarzystwa Urologicznego. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Dr Sosnowski utworzył na terenie Centrum Onkologii – Instytut Poradnię Rehabilitacyjną przeznaczoną dla mężczyzn poddanych chirurgicznemu leczeniu z powodu raka gruczołu krokowego oraz Poradnię Urostomijną przeznaczoną dla osób poddanych radykalnej cystektomii. Obie poradnie aktywnie wspierają chorych poddanych okaleczającemu leczeniu chirurgicznemu.

W świetle powyższych danych działalność organizacyjną Habilitanta można uznać za znaczącą i odpowiadającą Jego wysokim kwalifikacjom zawodowym i naukowo-dydaktycznym.

4. Działalność naukowo-badawcza

Całość dorobku naukowego Dr Romana Sosnowskiego obejmuje 145 prac zamieszczonych w czasopiśmie polskich i zagranicznych (5 oryginalnych pełnotekstowych prac naukowych: łączny IF 15,887; KBN/MNiSW 160, 16 oryginalnych pełnotekstowych prac naukowych bez IF: KBN/MNiSW 62, 7 opisów przypadków: KBN/MNiSW 42, 4 prace poglądowe: łączny IF 27,261, KBN/MNiSW 150, 52 prace poglądowe: KBN/MNiSW 155, 10 rozdziałów w książkach międzynarodowych, 9 rozdziałów w książkach krajowych, 2 monografie międzynarodowe, 40 prac popularno-naukowych) oraz 190 wykładów naukowych i popularno-naukowych.

Według oceny bibliometrycznej prac oryginalnych, kazuistycznych i poglądowych (bez suplementów) wykonanej przez Bibliotekę Centrum Onkologii w Warszawie szczegółowy dorobek punktowy Habilitanta wynosi:

- Łączna punktacja: IF= 43,148 KBN/MNiSW = 569

- Liczba cytowań:

Web of Science: 43 (bez autocytowań 39); Scopus: 74 (bez autocytowań 68)

INDEKS HIRSCHA: Web of Science: 4; Scopus: 4

W większości wymienionych prac habilitant miał wiodący udział na każdym etapie ich przygotowania jako pierwszy i drugi autor.

4.1. Ocena cyklu prac powiązanych tematycznie, a stanowiących rozprawę habilitacyjną

Monotematyczny cykl oryginalnych prac pt. **”Jakość życia chorych z nowotworami piersi i jądra poddanych leczeniu chirurgicznemu”** dr R. Sosnowski przedstawił jako rozprawę habilitacyjną stanowiącą osiągnięcie naukowe wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).

Spośród 9 wymienionych poniżej prac dr Sosnowski w ośmiu pracach jest pierwszym autorem (w których wg kolejności Jego udział własny wynosił 85%, 5%, 82%, 65%, 70%, 55%, 70%, 50%), a w jednej pracy – jest jedynym autorem.

Należy podkreślić, że wkład Habilitanta we wszystkich pracach był znaczący merytorycznie i polegał głównie na opracowaniu koncepcji i projektu badań, zebraniu danych i ich analizie, interpretacji wyników oraz opracowaniu manuskryptu. Tym samym dowodzi dużej dojrzałości badawczej dr Sosnowskiego.

Wymienione prace zostały przedstawione w kolejności uwzględniającej chronologię wydawniczą (od 2013-2018). Prace poświęcone są ważnemu zagadnieniu jakim jest jakość życia chorych z nowotworami urologicznymi. We współczesnej medycynie jakość życia ma szczególne znaczenie ze względu na wzrost zachorowalości na choroby przewlekłe, w tym także choroby nowotworowe skutecznie poddawane kontroli, co istotnie przyczynia się do wydłużenia życia.

Poniżej zestawiono skład współautorów i tematykę prac:

1. **Sosnowski R.**, Wolski J.K., Ziętalewicz U., Szymański M., Bakula R., Demkow T.: Assessment of selected quality of life domains in patients who have undergone conservative or radical surgical treatment for penile cancer: an observational study. *Sexual Health*, 2018. SH17119 accepted 06 August 2018, doi.org/10.1071/SH17119.
2. Sztankay M., Aaronson N.K., Arraras J.I., Basso U., Bumbasirevic U., Efficace F., Giesinger J.M., Johnson C.D., van Leeuwen M., Oberguggenberger A.S., **Sosnowski R.**, Young T., Holzner B. International phase IV validation study of an EORTC quality of life questionnaire for testicular cancer patients: the EORTC QLQ-TC26. *BMC Cancer*. 2018. 12;18(1):1104.
3. **Sosnowski R.**, Wolski J.K., Kulpa M., Ziętalewicz U., Kosowicz M., Kalinowski T., Demkow T.: Assessment of quality of life in patients surgically treated for penile cancer: impact of aggressiveness in surgery. *Eur. J. Oncol. Nurs.*, 2017, 31, 1-5.
4. **Sosnowski R.**, Kulpa M., Kosowicz M., Presicce F., Porpiglia F., Tubaro A., De Nunzio C., Demkow T.: Basic methods for the assessment of health-related quality of life in uro-oncological patients. *Minerva Urol. Nefrol.*, 2017, 69, 5, 409-420.
5. **Sosnowski R.**, Kulpa M., Kosowicz M., Wolski J.K., Kuczkiewicz O., Moskal K., Szymański M., Kalinowski T., Demkow T.: Quality of life in penile carcinoma patients: post-total penectomy. *Centr. Eur. J. Urol.*, 2016, 69, 2, 204-211.

- 6. Sosnowski R.,** Kuligowski M., Kuczkiewicz O., Moskal K., Wolski J.K., Bjurlin M.A., Wysocki J., Pęczkowski P., Protzel Ch., Demkow T.: Primary penile cancer organ sparing treatment. *Centr. Eur. J. Urol.*, 2016, 69, 4, 377-383.
- 7. Sosnowski R.,** Kulpa M., Ziętalewicz U., Wolski J. K., Nowakowski R., Bakula R., Demkow T.: Basic issues concerning health-related quality of life. *Centr. Eur. J. Urol.*, 2017, 70, 2, 206-211.
- 8. Sosnowski R.,** Michalski W., Kulpa M.: Modern diagnostic and treatment regimens are needed to achieve the best cancer and quality of life control. *Centr. Eur. J. Urol.*, 2014, 67, 2, 134-135.
- 9. Sosnowski R.:** Jakość życia w nowotworach układu moczowo-płciowego. [W:] Nowotwory układu moczowo-płciowego. Red. E. Senkus-Konefka, R. Zdrojowy. Gdańsk, Via Medica 2013, 281-285.

Przeprowadzone badania umożliwiły wyciągnięcie istotnych wniosków poznawczych i praktycznych. Do znaczących osiągnięć badawczych można zaliczyć następujące wnioski:

- Jakość życia związana ze zdrowiem odgrywa istotną rolę we współczesnej medycynie, znajomość koncepcji i zasad badania tej dziedziny umożliwia właściwe wykorzystanie jej w procesie diagnostyczno-leczniczym w uro-onkologii.
- Odpowiedni dobór narzędzi badawczych dotyczących jakości życia związanej ze zdrowiem oraz przeprowadzanie badań zgodnie z zasadami badań kwestionariuszowych umożliwia jej wiarygodną ocenę.
- Stosowanie kwestionariuszy umożliwiających ocenę ogólnej jakości życia, sfery seksualnej, zgodności z normami męskimi oraz poziomu samooceny umożliwia holistyczną ocenę jakości życia u chorych poddanych leczeniu z powodu nowotworu prącia i jądra.
- U chorych poddanych całkowitej amputacji prącia stwierdza się istotne obniżenie ogólnej jakości życia. W grupie tej zauważane jest także wyraźne pogorszenie jakości życia w obszarze sfery seksualnej, a znaczna część chorych nie jest w ogóle aktywna seksualnie.

- U chorych poddanych całkowitej amputacji prącia relacje partnerskie i samoocena zachowane są na dobrym poziomie, pomimo wyraźnie okaleczającego sposobu leczenia.
- Wiek, wykształcenie i relacje partnerskie odgrywają istotną rolę w ocenie poszczególnych obszarów jakości życia u chorych poddanych całkowitej amputacji prącia.
- Aktywność seksualna jest możliwa po całkowitej amputacji prącia i polega na stymulacji wybranych obszarów ciała. Działania takie mogą doprowadzić do satysfakcji w sferze seksualnej, jednak praktykowane są bardzo rzadko.
- Relacje partnerskie pozostają zachowane na niezmiennym poziomie u chorych poddanych chirurgicznym metodom leczenia raka prącia. Fakt ten najprawdopodobniej odgrywa istotną rolę w adaptacji do nowej sytuacji życiowej.
- Zakres upośledzenia ogólnej jakości życia zależny jest od stopnia uszkodzenia ciała w wyniku zabiegu operacyjnego na prąciu i jest tym większy im bardziej okaleczająca metoda została zastosowana.
- Dysfunkcja erekcyjna u chorych poddanych organo-oszczędzającemu sposobowi leczenia raka prącia jest zachowana na umiarkowanym poziomie.
- Zgodność z normami męskości zależy od zastosowanego chirurgicznego leczenia raka prącia i w odniesieniu do badanych grup jest na dobrym poziomie.
- Narzędziem zalecanym do oceny jakości życia związanej ze zdrowiem u chorych z nowotworem jądra jest kwestionariusz EORTC QLQ-CT26 będący specyficznym narzędziem stanowiącym uzupełnienie dla kwestionariusza ogólnego EORTC QLQ-C30.

Uwzględniając systematycznie prowadzone badania naukowe przez Habilitanta oraz ich wdrażanie do praktyki klinicznej oraz proponowane zalecenia dotyczące kompleksowej jakości życia w momencie rozpoznania choroby, wdrożenie rehabilitacji i edukacji chorych poddanych całkowitej amputacji prącia, stanowi bardzo ważne zadanie dla lekarzy opiekującymi się chorymi z chorobami urologicznymi.

Należy podkreślić, że przedstawione prace stanowiące rozprawę habilitacyjną, a dotyczące jakości życia chorych, ich wartość merytoryczna i aplikacyjna jest znacząca i stanowi wiodące kierunki badań. Rozprawa wnosi zatem wartościowe elementy do obecnej wiedzy medycznej i praktyki lekarskiej.

4.2. Ocena pozostałego dorobku naukowego

W złożonym wniosku Habilitant przedstawił również wykaz pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych obejmujący łącznie 96 prac (prace pełnotekstowe, monografie, rozdziały w książkach krajowych i międzynarodowych), w tym 50 prac, gdzie był pierwszym autorem. Dr Roman Sosnowski prowadził badania obejmujące problematykę nowotworów układu moczowego, szczególnie dużo uwagi poświęcił profilaktyce pierwotnej, zaprzestaniu palenia papierosów oraz jakości życia leczonych pacjentów. Opublikował wiele prac przedstawiających historię urologii w Polsce.

Przestawiony pozostały dorobek naukowo-badawczy Habilitanta należy uznać za wartościowy i znaczący, co odzwierciedla punktacja MNiSW oraz IF. Wymienione prace oryginalne cechuje adekwatny dobór tematyki badań z zakresu urologii, poprawna metodologia oraz możliwość zastosowania wyników badań w praktyce klinicznej.

5. Wniosek końcowy

Podsumowując, znacząca działalność naukowa (oceniona wg wskaźnika oddziaływania - IF i punktacji MNiSW), organizacyjna i dydaktyczna Habilitanta upoważnia mnie w pełni do wydania wysoce pozytywnej opinii oraz wystąpienia do Rady Naukowej Centrum Onkologii-Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie o dopuszczenie dr Romana Sosnowskiego do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z art. 18a ust.5 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r., nr 65, poz.595, Dz. U. z 2005 r., nr 164, poz.1365, Dz. U. z 2011 r., nr 84, poz.455).

Rzeszów 23.03.2019

prof. dr hab. n. med. Bożenna

Karczmarek-Borowska

KIEROWNIK
Kliniki Onkologii Klinicznej

prof. dr hab. n. med. Bożenna Karczmarek-Borowska